

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
JULIANE KOKOTT
prednesené 26. apríla 2018¹

Vec C-176/17

Profi Credit Polska S.A. w Bielsku Białej
proti
Mariuszowi Wawrzosekovi

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Sąd Rejonowy w Siemianowicach Śląskich
(Okresný súd v Siemianowiciach Śląskich, Poľsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana spotrebiteľa – Nekalé podmienky
v spotrebiteľských zmluvách – Zmluva o spotrebiteľskom úvere – Konanie o vydanie platobného
rozkazu na základe vlastnej zmenky na zabezpečenie pohľadávky zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere –
Nemožnosť preskúmania prípadnej nekalkej povahy zmluvných podmienok súdom, ak spotrebiteľ
nepodal opravný prostriedok“

I. Úvod

1. Súdny dvor už viackrát zdôraznil, že vnútroštátne procesné právo zohráva rozhodujúcu úlohu na účely efektívneho zabezpečenia ochrany spotrebiteľa. Súdny dvor najmä konštatoval,² že vnútroštátne súdy *ex officio* preskúmajú nekalú povahu zmluvnej podmienky, ktorá patrí do pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach v zmluvách.³ V prejednávanom návrhu na začatie prejudiciálneho konania bola Súdnemu dvoru po prvýkrát predložená otázka, či vnútroštátny súd má takúto povinnosť aj v prípade, ak preskúmava záväznosť zmenky a zmenka zabezpečuje nároky zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere.

2. V prípade zmenky ide o tradičný právny inštitút, ktorý vznikol v neskorom stredoveku zo zmenárenských obchodov medzi obchodníkmi.⁴ Veľké legislatívne práce 19. storočia na čele s francúzskym *Code de commerce* z roku 1807 vyslobodili zmenku z týchto stavovských okov⁵ a stal sa z nej priam *taký* nástroj, ktorý umožnil občanom všetkých vrstiev prístup k bezhotovostnému platobnému styku.⁶ Väčšina členských štátov Únie je zmluvnou stranou Ženevského dohovoru z roku 1930, ktorý ustanovuje jednotné zmenkové právo a ktorého cieľom bola medzinárodná harmonizácia zmenkového práva.

1 Jazyk prednesu: nemčina.

2 Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288).

3 Pozri napríklad rozsudky z 9. novembra 2010, VB Pénzügyi Lízing (C-137/08, EU:C:2010:659, bod 49); zo 14. júna 2012, Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, bod 42), a z 21. apríla 2016, Radlinger a Radlingerová (C-377/14, EU:C:2016:283, bod 52).

4 Pozri COING, H.: *Europäisches Privatrecht I*, München, 1985, s. 543.

5 COING, H.: *Europäisches Privatrecht II*, München, 1989, s. 570.

6 BERGFELD, Ch.: Preußen und das Allgemeine Deutsche Handelsgesetzbuch. In: *Ius Commune* 14 (1987), 105 a nasl.

3. Používanie vlastných zmeniek, t. j. zmeniek, pri ktorých sa vystaviteľ zmenky sám zaväzuje na zaplatenie určitej sumy, ako zabezpečovacieho prostriedku pri zmluvách o spotrebiteľskom úvere, je v Poľsku – na rozdiel od niektorých iných členských štátov⁷ – povolené a všeobecne rozšírené. Poľské procesné právo stanovuje plynulé konanie o vydanie platobného rozkazu na základe vlastnej zmenky, ktoré vnútroštátne súdy obmedzuje na formálne preskúmanie vlastnej zmenky. Ak zmenka slúži na zabezpečenie zmluvy o úvere, konanie o vydanie platobného rozkazu vylučuje preskúmanie zmluvy o úvere, na ktorej sa konanie zakladá. Prejednávaný návrh na začatie prejudiciálneho konania dáva Súdnemu dvoru príležitosť vyjadriť sa k tomu, či toto konanie je zlučiteľné so smernicou o nekalých podmienkach v zmluvách a so smernicou o spotrebiteľských úveroch⁸.

II. Právny rámec

A. Právo Únie

4. Smernica o nekalých podmienkach v zmluvách sa týka nekalých zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Jej článok 3 ods. 1 znie:

„Zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa.“

5. Článok 6 ods. 1 tejto smernice stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa...“

6. Článok 7 ods. 1 tejto smernice stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby v záujme spotrebiteľov a subjektov hospodárskej súťaže existovali primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili súvisl[é]mu uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov.“

7. Smernica o spotrebiteľských úveroch sa podľa jej článku 2 ods. 1 vzťahuje na zmluvy o úvere. Podľa článku 3 písm. c) zmluva o úvere „je zmluva, ktorou veriteľ poskytuje alebo sľubuje poskytnúť spotrebiteľovi úver vo forme odloženej platby, pôžičky alebo inej podobnej finančnej pomoci“.

8. Článok 17 ods. 1 smernice o spotrebiteľských úveroch stanovuje:

„V prípade postúpenia práv veriteľa vyplývajúcich zo zmluvy o úvere alebo samotnej zmluvy na tretiu osobu má spotrebiteľ právo uplatniť voči nadobúdateľovi práv akékoľvek námietky, ktoré mal k dispozícii proti pôvodnému veriteľovi, vrátane vzájomného započítania pohľadávok, ak je v príslušnom členskom štáte povolené.“

9. Článok 22 tejto smernice stanovuje:

„1. Keďže táto smernica obsahuje harmonizované ustanovenia, členské štáty nesmú zachovať ani zaviesť vo svojom vnútroštátnom práve ustanovenia, ktoré sa odchyľujú od ustanovení tejto smernice.“

⁷ Sem patria Belgicko, Bulharsko, Dánsko, Nemecko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Lotyšsko, Luxembursko, Holandsko, Slovenská republika, Slovinsko, Švédsko, Česká republika a Spojené kráľovstvo.

⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (Ú. v. EÚ L 133, 2008, s. 66).

2. Členské štáty zabezpečia, aby sa spotrebitelia nesmeli vzdať práv, ktoré sa im priznávajú podľa ustanovení vnútroštátneho práva, ktorými sa vykonáva táto smernica alebo ktoré zodpovedajú tejto smernici.

3. Členské štáty ďalej zabezpečia, aby sa ustanovenia, ktoré prijímú na vykonávanie tejto smernice, nedali obísť osobitnou formuláciou zmlúv, a najmä tým, že sa čerpanie finančných prostriedkov alebo zmluvy o úvere, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti tejto smernice, zahrnú do zmlúv o úvere, ktorých povaha alebo účel by umožnili vyhnúť sa jej uplatňovaniu.

...“

B. Vnútroštátne právo

10. Ustanovenia o konaní o vydanie platobného rozkazu na základe zmenky obsahuje poľský Kodeks postępowania cywilnego (Občiansky súdny poriadok, ďalej len „KPC“). Článok 485 § 2 KPC stanovuje:

„Súd vydá platobný rozkaz aj voči osobe, ktorá je povinná na základe... riadne vyplnenej zmenky, ak pravosť a obsah zmenky nevyvolávajú žiadne pochybnosti. Keď boli práva zo zmenky... prevedené na navrhovateľa, platobný rozkaz sa vydá iba vtedy, ak sa predložia doklady preukazujúce nárok, výnimkou je, ak prechod týchto práv na navrhovateľa vyplýva priamo zo zmenky...“

11. Článok 486 § 1 KPC dopĺňa:

„V prípade neexistencie dostatočných dôvodov na vydanie platobného rozkazu predseda určí termín pojednávania s výnimkou, ak vo veci možno konať bez pojednávania.“

12. Článok 491 § 1 KPC stanovuje:

„Súd v platobnom rozkaze vyzve odporcu, aby celú pohľadávku vrátane trov uhradil do dvoch týždňov po doručení platobného rozkazu alebo aby v priebehu tejto lehoty podal odpor. ...“

13. Článok 492 KPC stanovuje:

„§ 1. Platobný rozkaz sa vydaním stáva zabezpečovacím titulom, ktorý je vykonateľný bez vydania doložky o vykonateľnosti. ...“

§ 3. Platobný rozkaz vydaný na základe zmenky... je vykonateľný ihneď po uplynutí lehoty na uspokojenie pohľadávky. V prípade podania odporu môže súd na žiadosť odporcu jeho výkon prerušiť. ...“

14. Článok 493 § 1 KPC znie:

„Odpor sa podáva na súde, ktorý vydal platobný rozkaz. Odporca v ňom musí uviesť, či platobný rozkaz napáda v celom rozsahu, alebo čiastočne, a podať námietky, ktoré, aby nedošlo k ich preklúzi, musia byť uplatnené pred účasťou na konaní vo veci samej, ako aj uviesť skutkové okolnosti a dôkazy. ...“

15. Článok 19 § 4 Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (zákon o súdnych trovách v občianskych veciach) stanovuje, že odporca znáša tri štvrtiny trov, ak podá odpor proti platobnému rozkazu.

16. Vo vzťahu k ustanoveniam v spotrebiteľských zmluvách článok 385 Kodeks cywilny (Občiansky zákonník, ďalej len „KC“) stanovuje:

„§ 1. Ustanovenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktoré neboli dohodnuté individuálne, nie sú pre spotrebiteľa záväzné, ak jeho práva a povinnosti upravujú takým spôsobom, ktorý je v rozpore s dobrými mravmi a ktorý hrubo porušuje jeho záujmy (neprijateľné zmluvné podmienky). Uvedené neplatí pre ustanovenia týkajúce sa hlavných plnení strán, predovšetkým ceny alebo odmeny, ak boli jednoznačne formulované.

§ 2. Ak nejaké ustanovenie zmluvy nie je podľa § 1 pre spotrebiteľa záväzné, ostatné časti zmluvy zostávajú pre strany záväzné.“

17. V súvislosti s vlastnou zmenkou článok 101 Ustawa prawo wekslowe (zákon o zmenkách) stanovuje:

„Vlastná zmenka obsahuje: (1) označenie ‚zmenka‘ vo vlastnom texte listiny a v jazyku, v ktorom je táto listina vyhotovená; (2) bezpodmienečný sľub zaplatiť určitú peňažnú sumu; (3) údaje o lehote splatnosti; (4) údaj o mieste splatnosti; (5) meno toho, v koho prospech alebo na koho príkaz sa má platiť; (6) dátum a miesto vystavenia zmenky; (7) podpis vystaviteľa zmenky.“

18. Ustanovenia smernice o spotrebiteľských úveroch boli do poľského práva prebraté prostredníctvom Ustawa o kredycie konsumenckim (zákon o spotrebiteľskom úvere, ďalej len „UKK“) z 12. mája 2011. článok 41 UKK stanovuje:

„1. Zmenka... spotrebiteľa, ktorá sa veriteľovi odovzdá na účely splnenia alebo zabezpečenia plnenia vyplývajúceho zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere, musí obsahovať podmienku „nie na príkaz“ alebo inú podmienku s rovnakým významom.

2. Keď veriteľ prijme zmenku..., ktorá neobsahuje podmienku ‚nie na príkaz‘, a keď sa táto zmenka... prevedie na inú osobu, je povinnosťou veriteľa nahradiť spotrebiteľovi škodu, ktorá mu vznikne splatením zmenky. ...

3. Ustanovenia druhého odseku sa použijú aj v prípade, keď sa zmenka... dostane do vlastníctva inej osoby proti vôli veriteľa.“

III. Skutkový stav a konanie vo veci samej

19. Navrhovateľka, Profi Credit Polska S.A., so sídlom v Bielsko-Białej (ďalej len „banka“) uzavrela 3. decembra 2015 zmluvu o úvere s odporcom, pánom Mariuszom Wawrzosekom. Vnútroštátnemu súdu je na základe iného konania začatého na návrh navrhovateľky známe, že ide o štandardnú zmluvu, v ktorej je obsiahnutá podmienka, podľa ktorej sa dlžníkovi ukladá povinnosť vystaviť vlastnú zmenku na zabezpečenie pohľadávky poskytovateľa úveru zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere. V zmysle tejto povinnosti odporca vystavil navrhovateľke podpísanú blankozmenku.

20. Odporca následne nesplatil úver. Navrhovateľka preto vypovedala zmluvu o úvere a do blankozmenky doplnila spornú sumu vo výške 3 268,38 PLN.

21. Navrhovateľka podala na vnútroštátnom súde návrh, aby súd na základe vlastnej zmenky vydal voči odporcovi platobný rozkaz na sumu 3 268,38 PLN. K návrhu priložila riadne vyplnenú a podpísanú zmenku, ako aj výpoveď zmluvy o úvere, ale nie samotnú zmluvu.

22. Ako uvádza vnútroštátny súd, podľa vnútroštátneho práva zahŕňa konanie o vydanie platobného rozkazu na základe zmenky dva stupne. *Prvý stupeň* sa začína návrhom na vydanie platobného rozkazu. Koná sa bez vedomia odporcu. Podľa článku 485 § 2 KPC Všeobecný súd vydá platobný rozkaz, ak existuje riadna zmenka a „ak pravosť a obsah zmenky nevyvolávajú žiadne pochybnosti“. Podľa vnútroštátneho súdu vnútroštátna judikatúra vykladá toto ustanovenie v tom zmysle, že na prvom stupni konania sa *ex offi*o preskúma iba pravosť a zákonom stanovená forma navrhovateľkou predloženej zmenky. Ak sú tieto požiadavky splnené, súd má povinnosť vydať platobný rozkaz, pričom nezáleží na obsahu základného právneho vzťahu. Ak zmenka zabezpečuje nárok zo zmluvy o úvere, navrhovateľ sa v prvom stupni konania môže obmedziť iba na predloženie listiny ako dôkazného prostriedku. Nemusí predložiť dôkaz o existencii a o platnosti zabezpečeného nároku zo zmluvy o úvere.

23. Platobný rozkaz sa odporcovi doručí spolu s podaním navrhovateľa, ktorým sa začalo konanie, a poučením o možnosti podania odporu. Lehota na podanie odporu sú dva týždne od doručenia platobného rozkazu. Na návrh odporcu môže potom súd podľa článku 492 § 3 KPC prerušiť výkon platobného rozkazu. Podľa vnútroštátneho súdu odporca môže v tomto *druhom stupni* konania namietat nielen proti záväznosti zmenky, ale aj proti nárokom zo základného právneho vzťahu, napríklad proti nekalosti zmluvnej podmienky v zmluve o spotrebiteľskom úvere, z ktorej konanie vychádza. Naproti tomu, ak odporca nepodá odpor, platobný rozkaz sa podľa článku 492 § 1 KPC stáva zabezpečovacím titulom, ktorý je vykonateľný bez vydania doložky o vykonateľnosti. Má právnu silu vo vzťahu k záväznosti zmenky, nie však vo vzťahu k nároku zo základného právneho vzťahu.

IV. Návrh na začatie prejudiciálneho konania a konanie pred Súdny dvorom

24. Uznesením zo 17. februára 2017, ktoré bolo Súdny dvor doručené 6. apríla 2017, Sąd Rejonowy w Siemianowicach Śląskich (Okresný súd v Siemianowiciach Śląskich, Poľsko) položil Súdny dvor podľa článku 267 ZFEÚ návrh na začatie prejudiciálneho konania o tejto otázke:

Bránia ustanovenia smernice o nekalých podmienkach v zmluvách, predovšetkým jej článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1, ako aj ustanovenia smernice o spotrebiteľských úveroch, najmä jej článok 17 ods. 1 a článok 22 ods. 1, uplatneniu nároku podnikateľa (poskytovateľa úveru) voči spotrebiteľovi (dlžníkovi) potvrdeného riadne vyplnenou zmenkou v rámci konania o vydanie platobného rozkazu podľa článku 485 § 2 a nasl. KPC v spojení s článkom 41 UKK, podľa ktorých môže vnútroštátny súd posúdiť platnosť nároku zo zmenky výlučne z hľadiska dodržania formálnych požiadaviek zmenky bez toho, aby posúdil základný právny vzťah?

25. V konaní pred Súdny dvorom predložili Poľská republika a Európska komisia svoje písomné pripomienky a zúčastnili sa aj na pojednávaní 1. marca 2018.

V. Právne posúdenie

26. Ďalej sa budem zaoberať najprv výkladom a prípustnosťou návrhu na začatie prejudiciálneho konania, následne vysvetlím smernicu o spotrebiteľských úveroch a potom smernicu o nekalých podmienkach v zmluvách.

A. O výklade položenej otázky a o prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania

27. Vnútroštátny súd chce svojou otázkou v podstate zistiť, či smernica o nekalých podmienkach v zmluvách a smernica o spotrebiteľských úveroch sa majú vykladať v tom zmysle, že im odporuje vnútroštátna právna úprava, ktorá v rámci konania o vydanie platobného rozkazu na základe vlastnej zmenky obmedzuje vnútroštátny súd na to, aby preskúmal dodržanie formálnych požiadaviek zmenky a vylúčil preskúmanie zmluvy o úvere zabezpečenej vlastnou zmenkou.

28. Vnútroštátny súd vo svojom návrhu vysvetľuje, že toto preskúmanie základného právneho vzťahu sa uskutoční až vtedy, keď spotrebiteľ podá odpor proti platobnému rozkazu. Podľa mňa sa má predmetné konanie posudzovať ako celok, čiže zohľadniť sa má tak prvý stupeň pred predložením odporu, ako aj následný druhý stupeň.

29. Prejudiciálnu otázku chápem ďalej v tom zmysle, že vnútroštátny súd ňou odkazuje na možnosť preskúmania základného právneho vzťahu, teda zmluvy o úvere. Je preto irelevantné, či vlastná zmenka posudzovaná izolovane predstavuje zmluvu, ktorá patrí do pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach v zmluvách.

30. Je pravda, že predmetom sporu pred vnútroštátnym súdom je v prvom stupni iba vlastná zmenka. Základný právny vzťah sa stáva predmetom sporu až v druhom stupni v dôsledku odporu spotrebiteľa. Z toho však nevyplýva, že žiadaný výklad práva Únie zjavne nijako nesúvisí s predmetom sporu vo veci samej, a preto by bol neprípustný.⁹ Položená otázka totiž v podstate smeruje k tomu, či je zlučiteľné s právom Únie, že poľské právo vyžaduje od spotrebiteľa činnosť, ktorou sa zmluva o úvere stane predmetom sporu a vnútroštátnemu súdu sa umožní jej preskúmanie, alebo či sa má právo Únie vykladať v tom zmysle, že toto preskúmanie sa má vykonať už v prvom stupni.

B. O smernici o spotrebiteľských úveroch

31. Cieľom smernice o spotrebiteľských úveroch je komplexne harmonizovať určité aspekty ustanovení členských štátov o zmluvách o spotrebiteľskom úvere. Na účely ochrany spotrebiteľa stanovuje okrem iného rôzne informačné povinnosti veriteľa.

32. Smernica o spotrebiteľských úveroch vo vzťahu k zabezpečeniu úveru stanovuje, že informácie pred uzavretím zmluvy sa týkajú prípadne vyžadovaných záruk.¹⁰ Požadované záruky rovnako patria k nevyhnutným údajom v zmluve o úvere.¹¹ Smernica o spotrebiteľských úveroch však neobsahuje právnu úpravu o zárukách, najmä nie o zmenkách, ktoré zabezpečujú nárok zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere.

33. Naproti tomu právny predpis, ktorý predchádzal smernici o spotrebiteľských úveroch, obsahoval ustanovenie o zmenkách. Stanovoval, že členské štáty, ktoré povoľujú spotrebiteľovi dať záruku prostredníctvom zmeniek vrátane dlžných úpisov a šekov, zabezpečia, že spotrebiteľ je vhodne chránený, ak používa tieto nástroje zabezpečenia.¹²

34. Toto ustanovenie nebolo prevzaté do novej smernice o spotrebiteľských úveroch. Napriek tomu, že prvý návrh Komisie na zmenu a doplnenie predchádzajúcej smernice obsahoval dokonca ešte prísny zákaz, aby veriteľ požadoval od spotrebiteľa alebo mu navrhol zmenku ako záruku spotrebiteľského úveru,¹³ v konečnom znení smernice o spotrebiteľských úveroch chýba akékoľvek ustanovenie o zmenkách.

9 Pozri rozsudok zo 16. júna 2015, Gauweiler a i. (C-62/14, EU:C:2015:400, bod 25).

10 Článok 5 ods. 1 druhý pododsek písm. n).

11 Článok 10 ods. 2 písm. o).

12 Článok 10 smernice Rady 87/102/EHS z 22. decembra 1986 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru (Ú. v. ES L 42, 1987, s. 48; Mím. vyd. 15/001, s. 326).

13 Článok 18 návrhu smernice pre Európsky parlament a Radu o harmonizácii právnych a správnych predpisov členských štátov týkajúcich sa spotrebiteľského úveru, KOM(2002) 443 v konečnom znení (Ú. v. ES C 331 E, 2002, s. 200). KOM(2004) 747 v konečnom znení nepriniesol žiadnu podstatnú zmenu.

35. Z toho možno iba odvodiť, že v súlade s vôľou normotvorcu Únie sa má členským štátom ponechať možnosť rozhodnúť o tom, či na účely zabezpečenia spotrebiteľského úveru smie byť použitá zmenka. Miera voľnej úvahy členských štátov sa v porovnaní s predchádzajúcou smernicou dokonca rozšírila. Zatiaľ čo počas platnosti predchádzajúcej smernice museli členské štáty ešte zabezpečiť, aby bol spotrebiteľ pri používaní zmenky dostatočne chránený,¹⁴ smernica o spotrebiteľských úveroch už neobsahuje príslušné ustanovenie, ktoré by stanovovalo takúto povinnosť členských štátov.

Neexistencia porušenia článku 22 ods. 1 smernice o spotrebiteľských úveroch

36. Vnútroštátny súd chce napriek tomu vedieť, či poľská právna úprava porušuje článok 22 ods. 1 smernice o spotrebiteľských úveroch. Tento článok členským štátom zakazuje, aby vo svojom vnútroštátnom práve zachovali alebo doňho zaviedli ustanovenia, ktoré sa odchyľujú od ustanovení smernice, *pokiaľ* táto smernica obsahuje harmonizačné ustanovenia. Vo vzťahu k vlastným zmenkám je však táto otázka irelevantná, keďže smernica, ako som už uviedla, práve nemala za následok harmonizáciu v oblasti zmenky ako zabezpečovacieho prostriedku spotrebiteľského úveru. Mimochodom, z okolností konania vo veci samej tiež nie je zjavné, či v oblastiach *konkrétne* zahrnutých do tejto harmonizácie¹⁵ boli zachované alebo zavedené odchylné vnútroštátne ustanovenia. Porušenie článku 22 ods. 1 smernice preto nie je zjavné.

Neexistencia porušenia článku 22 ods. 2 smernice o spotrebiteľských úveroch

37. Komisia však zastáva názor, že ide o porušenie článku 22 ods. 2 smernice o spotrebiteľských úveroch. Toto ustanovenie ukladá členským štátom povinnosť zabezpečiť, aby sa spotrebiteľia nesmeli vzdať práv, ktoré sa im priznávajú podľa ustanovení vnútroštátneho práva, ktorými sa vykonáva táto smernica.

38. Nie je však zjavné, že pán Wawrzosek sa vzdal svojich práv podľa ustanovení poľského práva tým, že vydal zmenku. Vzdanie sa práv v zmysle článku 22 ods. 2 smernice o spotrebiteľských úveroch totiž predpokladá, že spotrebiteľ výslovne alebo mlčky, v celom rozsahu alebo čiastočne zruší existujúce právo, ktoré je mu priznané na základe vnútroštátnych predpisov, ktorými sa preberá smernica. Návrh na začatie prejudiciálneho konania však nepoukazuje na existenciu žiadnych práv, ktorých by sa pán Wawrzosek bol vzdal v súvislosti s vlastnou zmenkou alebo v inej forme.

Neexistencia obchádzania práva v zmysle článku 22 ods. 3 smernice o spotrebiteľských úveroch

39. Na rozdiel od názoru vnútroštátneho súdu a Komisie zabezpečenie nárokov zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere prostredníctvom vlastnej zmenky voči spotrebiteľovi nepredstavuje ani obchádzanie vnútroštátnych predpisov na prebratie smernice, čo by bolo podľa článku 22 ods. 3 smernice o spotrebiteľských úveroch neprípustné.

40. Vlastná zmenka však predstavuje výhodu pre veriteľa v tom zmysle, že v prvom stupni konania o vydanie platobného rozkazu sa na veriteľa vzťahuje zjednodušené dokazovanie, pretože dokázať musí iba pravosť a formálnu platnosť zmenky. To však nevedie k preneseniu dôkazného bremena vo vzťahu k splneniu informačných povinností veriteľa, čo by predstavovalo obchádzanie práva v zmysle článku 22 ods. 3 smernice o spotrebiteľských úveroch.

¹⁴ Pozri bod 33 vyššie.

¹⁵ Pozri rozsudok z 12. júla 2012, SC Volksbank România (C-602/10, EU:C:2012:443, bod 38), a uznesenie z 12. októbra 2016, Horžic a Pušic (C-511/15 a C-512/15, EU:C:2016:787, bod 26).

41. Ako Súdny dvor už konštatoval, smernica o spotrebiteľských úveroch neobsahuje výslovné ustanovenie v súvislosti s dôkazným bremenom vo veci dodržiavania informačných povinností veriteľa podľa tejto smernice.¹⁶ Súdny dvor však v súvislosti s článkom 22 ods. 3 odvodil, že zmluvná podmienka nesmie viesť k preneseniu dôkazného bremena, pokiaľ ide o splnenie informačných povinností veriteľa.¹⁷

42. Ak sa základný právny vzťah nepreskúmava v prvom stupni vnútroštátneho konania, nejde o rozdelenie dôkazného bremena, ale iba o obmedzenie predmetu konania. Dôkazná povinnosť veriteľa v prvom stupni však vo vzťahu k pravosti a formálnej platnosti zmenky nie je obmedzená.

43. Len čo spotrebiteľ prostredníctvom podania odporu proti platobnému rozkazu začne druhý stupeň konania, do predmetu konania sa zahrnie aj základný právny vzťah. Od tohto okamihu veriteľ znáša dôkazné bremeno vo veci splnenia svojich informačných povinností.

44. Sporná právna úprava poľského práva preto nevedie k zmene rozdelenia dôkazného bremena. Zmluvná podmienka v zmluve o úvere, ktorá pána Wawrzoseka zaväzuje na vydanie vlastnej zmenky, preto nepredstavuje ustanovenie zmluvy, ktoré by porušovalo zákaz obchádzania práva v článku 22 ods. 3 smernice o spotrebiteľských úveroch.

45. Okrem toho treba zamietnuť aj argument Komisie, že dohodnutá vlastná zmenka predstavuje obchádzanie smernice o spotrebiteľských úveroch, pretože tým vzniká riziko, že dodržanie informačných povinností veriteľom nie je preskúmané súdom. Tento názor by totiž prakticky viedol k neprípustnosti vlastnej zmenky ako zabezpečovacieho prostriedku pri zmluvách o spotrebiteľskom úvere. To by však bolo v rozpore s vôľou normotvorcu Únie, ktorý členským štátom ponecháva možnosť rozhodnúť, či povolia tento druh zabezpečovacieho prostriedku v prípade zmlúv o spotrebiteľskom úvere.¹⁸

O otázke porušenia článku 17 ods. 1 smernice o spotrebiteľských úveroch

46. Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania okrem toho vyplýva otázka, či článok 17 ods. 1 smernice o spotrebiteľských úveroch bráni uplatneniu vlastnej zmenky vydananej na zabezpečenie úveru podľa poľského práva.

47. Článok 17 ods. 1 smernice o spotrebiteľských úveroch sa však týka situácie, keď tretia osoba, odchylná od pôvodných zmluvných strán zmluvy o spotrebiteľskom úvere, nadobudne práva voči spotrebiteľovi. Na rozdiel od toho pán Wawrzosek uzatvoril pôvodnú zmluvu o úvere s navrhovateľkou. Osoba oprávnená zo zmenky je teda totožná s poskytovateľkou úveru. Banka nepostúpila jej práva zo zmluvy o úvere tretím osobám ani nepreviedla zmenku rubopisom. Článok 17 ods. 1 preto nie je relevantný na účely rozhodnutia v konaní vo veci samej a Súdny dvor sa týmto ustanovením nemusí zaoberať.

48. Iba subsidiárne treba pripomenúť, že článok 41 poľského zákona o spotrebiteľskom úvere stanovuje, že zmenka spotrebiteľa vydaná na účely zabezpečenia nároku veriteľa vyplývajúceho zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere musí obsahovať podmienku, ktorá zabraňuje prevoditeľnosti rubopisom. Keď veriteľ prijme zmenku spotrebiteľa bez tejto zmluvnej podmienky a prevedie ju na tretiu osobu, pričom je irelevantné, či sa tak stane v súlade, alebo proti vôli veriteľa, je povinnosťou veriteľa nahradiť spotrebiteľovi škodu, ktorá v dôsledku toho vznikla.

¹⁶ Rozsudok z 18. decembra 2014, CA Consumer Finance (C-449/13, EU:C:2014:2464, bod 22).

¹⁷ Rozsudok z 18. decembra 2014, CA Consumer Finance (C-449/13, EU:C:2014:2464, bod 30 a nasl.).

¹⁸ Pozri bod 35 vyššie.

Predbežný záver

49. Možno preto konštatovať, že ustanovenia smernice o spotrebiteľských úveroch nebránia takej právnej úprave, akou je sporná právna úprava v prejednávacom prípade.

C. O smernici o nekalých podmienkach v zmluvách

Základné zásady smernice o nekalých podmienkach v zmluvách

50. Účelom smernice o nekalých podmienkach v zmluvách je zabrániť, aby sa v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov používali nekalé zmluvné podmienky.

51. Článok 6 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach v zmluvách stanovuje, že nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva nie sú záväzné pre spotrebiteľa. Podľa článku 7 ods. 1 smernice členské štáty musia zabezpečiť, aby v záujme spotrebiteľov a subjektov hospodárskej súťaže existovali primerané a účinné prostriedky, ktoré zabránia súvislému uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov.

52. Táto právna úprava vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a preto pristúpi na podmienky vopred pripravené predajcom alebo dodávateľom, na ktorých obsah nemôže vplyvať.¹⁹

53. V tomto zmysle musí vnútroštátne právo zabezpečiť spotrebiteľovi účinnú súdnu ochranu tým, že mu poskytne možnosť napadnúť spornú zmluvu na súde, a to za primeraných procesných podmienok, takže výkon ich práv nebude podliehať podmienkam, najmä lehotám alebo nákladom, ktoré by výkon práv zaručených smernicou o nekalých podmienkach v zmluvách robili mimoriadne ťažkým alebo prakticky nemožným.²⁰

54. Súdny dvor opakovane konštatoval, že z dôvodu neexistencie harmonizácie občianskeho práva procesného práva úprava vymáhania občianskoprávných nárokov patrí na základe zásady procesnej autonómie do vnútroštátneho právneho poriadku členských štátov. Členské štáty musia v tejto súvislosti zabezpečiť, že vnútroštátne ustanovenia nesmú byť menej výhodné ako tie, ktorými sa spravujú podobné situácie vo vnútroštátnom práve (zásada ekvivalencie), a nesmú v praxi znemožňovať alebo príliš sťažovať výkon práv poskytnutých spotrebiteľom právom Únie (zásada efektivity).²¹

55. Keďže v prejednávacom prípade neexistujú dôkazy, ktoré by vzbudzovali pochybnosti o zlučiteľnosti so zásadou ekvivalencie, treba preskúmať iba to, či ustanovenie poľského práva porušuje zásadu efektivity. V tejto súvislosti sa má podľa judikatúry Súdneho dvora prihliadnúť na postavenie tohto ustanovenia v celom konaní, jeho priebeh a jeho osobitosti na rôznych vnútroštátnych súdoch.²²

19 Rozsudky zo 7. decembra 2017, Banco Santander (C-598/15, EU:C:2017:945, bod 36 a tam citovaná judikatúra); zo 14. júna 2012, Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, bod 39), a z 27. júna 2000, Océano Grupo Editorial a Salvat Editores (C-240/98 až C-244/98, EU:C:2000:346, bod 25).

20 Rozsudky zo 7. decembra 2017, Banco Santander (C-598/15, EU:C:2017:945, bod 38), a z 1. októbra 2015, ERSTE Bank Hungary (C-32/14, EU:C:2015:637, bod 59).

21 Rozsudky zo 7. decembra 2017, Banco Santander (C-598/15, EU:C:2017:945, bod 38); z 18. februára 2016, Finanmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2016:98, bod 40), a zo 14. júna 2012, Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, bod 46).

22 Rozsudky z 18. februára 2016, Finanmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2016:98, bod 43), a zo 14. júna 2012, Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, bod 49).

56. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora – týkajúcej sa okrem iného konania o vydanie platobného rozkazu – zásada efektivity vyžaduje, aby vnútroštátny súd *ex officio* preskúmal nekalú povahu zmluvnej podmienky *hneď po tom, ako má na tieto účely k dispozícii potrebné informácie o právnom a skutkovom stave*.²³

Pôsobnosť na uplatnenie zmenky podľa poľského práva

57. Podľa *tohto* kritéria je poľská právna úprava zlučiteľná s článkom 6 ods. 1 a článkom 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach v zmluvách. V *prvom stupni* konania o vydanie platobného rozkazu má totiž súd k dispozícii iba zmenku, ktorej pravosť a formálnu platnosť preskúma. Zmluva o úvere, na ktorej sa zmenka zakladá, sa súdu nepredkladá. Súd preto nemá k dispozícii potrebné informácie o právnom a skutkovom stave na účely preskúmania, či zmluva o úvere obsahuje nekalé zmluvné podmienky.

58. Naproti tomu v *druhom stupni* konania, ktorý sa začína podaním odporu spotrebiteľa proti platobnému rozkazu, súd preskúma námietky zo základného právneho vzťahu. Až v tejto fáze konania má súd k dispozícii potrebné informácie o právnom a skutkovom stave, keďže podľa článku 493 § 1 KPC mu boli predložené skutočnosti a dôkazy, ktoré sú potrebné na preskúmanie nekalej povahy zmluvy o úvere.

59. Treba poukázať na to, že poľské procesné právo kladie v prvom stupni konania vyššie požiadavky na vydanie platobného rozkazu, ako vyžaduje nariadenie č. 1896/2006 o európskom konaní o platobnom rozkaze²⁴ na vydanie európskeho platobného rozkazu, ktorý možno použiť na uplatnenie pohľadávok voči spotrebiteľom. Podľa poľského práva totiž navrhovateľ musí v prvom stupni konania predložiť listinu, na ktorej je zmenka vystavená, a teda dôkazný prostriedok. Naproti tomu podľa článku 7 ods. 2 písm. e) nariadenia č. 1896/2006 dôkazné prostriedky týkajúce sa uplatnenej pohľadávky stačí označiť, ale nemusia byť predložené súdu.

Vymedzenie v porovnaní s doterajšou judikatúrou týkajúcou sa nezlučiteľnosti so smernicou o nekalých podmienkach v zmluvách

60. Skutkový stav, na ktorom sa zakladá konanie vo veci samej, sa v tejto súvislosti odchyľuje od situácií, v ktorých Súdny dvor konštatoval nezlučiteľnosť so smernicou o nekalých podmienkach v zmluvách. Vo veci Banco Español de Crédito mal vnútroštátny súd už od začiatku konania o vydanie platobného rozkazu k dispozícii potrebné informácie o právnom a skutkovom stave na účely preskúmania nekalej povahy zmluvnej podmienky. Právny predpis vnútroštátneho procesného práva však bránil *ex officio* preskúmať nekalú povahu zmluvnej podmienky, a preto Súdny dvor vyhlásil tento právny predpis za nezlučiteľný so smernicou o nekalých podmienkach v zmluvách.²⁵ Vo veci Finanmadrid EFC skončilo tak konanie o vydanie platobného rozkazu, ako aj nadväzujúce konanie o výkone rozhodnutia bez toho, aby bola *ex officio* preskúmaná nekalá povaha podmienky v zmluve, ktorá sa mala v konaní uplatniť, napriek tomu, že tak „Secretario judicial“ prejednávajúci konanie o vydanie platobného rozkazu, ako aj súd, ktorému bol podaný návrh na začatie konania o výkone rozhodnutia, mali k dispozícii potrebné informácie o právnom a skutkovom stave na účely preskúmania nekalej povahy zmluvnej podmienky.²⁶

23 Rozsudky z 18. februára 2016, Finanmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2016:98, bod 36); zo 14. júna 2012, Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, bod 57), a zo 4. júna 2009, Pannon GSM (C-243/08, EU:C:2009:350, bod 35).

24 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 z 12. decembra 2006, ktorým sa zavádza európske konanie o platobnom rozkaze (Ú. v. EÚ L 399, 2006, s. 1).

25 Rozsudok zo 14. júna 2012, Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, bod 52 a nasl.).

26 Rozsudok z 18. februára 2016, Finanmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2016:98, body 45, 46, 50).

61. Právna úprava, ktorá je relevantná v konaní vo veci samej, neodporuje ani zásadám, ktoré Súdny dvor sformuloval vo veci Aziz. Pokiaľ hrozia alebo už boli prijaté exekučné opatrenia na vystaňovanie spotrebiteľa a jeho rodiny z obydľia predstavujúceho ich hlavné bydlisko, Súdny dvor konštatoval, že vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje o nekalej povahe podmienky v spotrebiteľskej zmluve, musí mať právomoc prijať predbežné opatrenia umožňujúce zmarenie alebo prerušenie protiprávneho konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti na zabezpečenie efektivity ochrany zaručenej smernicou o nekalých podmienkach v zmluvách.²⁷ Ak sa spotrebiteľovi prizná iba nárok na náhradu škody vzniknutej v dôsledku exekučných opatrení na vystaňovanie z obydľia, nedosahuje to požadovanú úroveň ochrany v zmysle smernice o nekalých podmienkach v zmluvách.²⁸

62. Najprv treba konštatovať, že Súdny dvor vytvoril tieto zásady v záujme ochrany voči exekučným opatreniam smerujúcim proti nehnuteľnosti, ktorá slúži ako rodinné obydľie spotrebiteľa. Ako Súdny dvor spresnil vo veci Kušionová, v prospech nezlučiteľnosti so smernicou o nekalých podmienkach v zmluvách svedčí najmä právo na rešpektovanie obydľia, ktoré je chránené článkom 8 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a článkom 7 Charty základných práv.²⁹ Naproti tomu konanie o vydanie platobného rozkazu na základe zmenky je oveľa menej citlivé.

63. Je pravda, že platobný rozkaz podľa poľského práva predstavuje zabezpečovací titul, ktorý je vykonateľný bez vydania doložky o vykonateľnosti. Článok 492 § 3 druhá veta KPC však stanovuje, že v prípade podania odporu môže súd na žiadosť odporcu jeho výkon prerušiť. Môže teda prijať predbežné opatrenia na zmarenie alebo prerušenie protiprávneho konania o výkone rozhodnutia, takže spotrebiteľ nie je obmedzený iba na nárok na náhradu škody.

64. Iba subsidiárne treba poukázať na to, že podľa článku 23 nariadenia č. 1896/2006 prerušiť alebo obmedziť výkon na základe európskeho platobného rozkazu možno iba v prípade, ak o to odporca požiadal. V tejto súvislosti poľská právna úprava nekladie vyššie požiadavky ako európsky platobný rozkaz.

65. Ako napokon uvádza poľská vláda, podanie odporu bráni právoplatnosti platobného rozkazu. Vo veci Finanmadrid EFC Súdny dvor rozhodol, že je nezlučiteľné so smernicou o nekalých podmienkach v zmluvách, ak nadobudnutie právoplatnosti rozhodnutia znemožňuje spotrebiteľovi, aby sa proti žalobe predajcu alebo dodávateľa zo zmluvy o úvere bránil nekalou povahou podmienky v zmluve o úvere.³⁰ Ak spotrebiteľ podá odpor, podľa vnútroštátneho procesného práva zabráni tomu, aby sa stal platobný rozkaz právoplatným. Okrem toho sa môže v druhom stupni konania odvolávať na nekalú povahu podmienky v zmluve o úvere. Ak spotrebiteľ podá odpor, vzniká konflikt so zásadami, ktoré Súdny dvor vytvoril vo veci Finanmadrid EFC.

66. Aj keď spotrebiteľ nepodá odpor a platobný rozkaz sa stane právoplatným, zásady vo veci Finanmadrid EFC nemožno uplatniť. Keďže základom pre vydanie platobného rozkazu bola iba vlastná zmenka, právoplatnosť platobného rozkazu zahŕňa iba záväznosť zmenky, nie však zmluvu o úvere.

67. Skutkový stav, na ktorom sa zakladá konanie vo veci samej, sa v tomto rozsahu odchyľuje od skutkového stavu vo veci Finanmadrid EFC. Ako uvádza poľská vláda, spotrebiteľ sa totiž v neskoršom procese s predajcom alebo dodávateľom môže naďalej odvolávať na nekalú povahu podmienky v zmluve o úvere, ktorú musí vnútroštátny súd preskúmať *ex offi*.

27 Rozsudky zo 7. decembra 2017, Banco Santander (C-598/15, EU:C:2017:945, bod 49); z 10. septembra 2014, Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, bod 66), a zo 14. marca 2013, Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, bod 59).

28 Rozsudok zo 14. marca 2013, Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, bod 60).

29 Rozsudok z 10. septembra 2014, Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, bod 64 a nasl.).

30 Rozsudok z 18. februára 2016, Finanmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2016:98, body 47 a 51); pozri tiež uznesenie z 21. júna 2016, Aktiv Kapital Portfolio (C-122/14, neuvverejnený, EU:C:2016:486, body 29 a 36).

68. Ak predajca alebo dodávateľ na základe platobného rozkazu začal s výkonom rozhodnutia, spotrebiteľ môže najmä na základe zásad bezdôvodného obohatenia alebo náhrady škody žiadať späť od predajcu alebo dodávateľa to, čo nadobudol prostredníctvom exekučných opatrení. Spotrebiteľ môže potom svoj nárok založený na bezdôvodnom obohatení alebo nárok na náhradu škody odôvodniť tým, že zmluva o úvere obsahuje nekalú zmluvnú podmienku. Právoplatnosť platobného rozkazu nebráni takejto žalobe spotrebiteľa, pretože nezahŕňa námietky zo zmluvy o úvere.

69. Je pravda, že Súdny dvor vo veci Aziz v súvislosti s exekučnými opatreniami na vysťahovanie z obydľia rozhodol, že je nezlučiteľné so smernicou o nekalých podmienkach v zmluvách odkázať spotrebiteľa iba na nárok na náhradu škody vzniknutej v dôsledku vysťahovania z obydľia.³¹ Ako som však už uviedla, v prípade tohto rozhodnutia bolo podstatné, že exekučné opatrenie viedlo k strate bývania spotrebiteľa a jeho rodiny.³²

70. Návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal vnútroštátny súd, však nesvedčí o tom, že by v konaní vo veci samej hrozilo vysťahovanie rodinného obydľia pána Wawrzoseka alebo porovnateľné znevýhodnenie.

71. Je preto zlučiteľné so smernicou o nekalých podmienkach v zmluvách, ak spotrebiteľ môže zabrániť právoplatnosti platobného rozkazu tým, že podá odpor, a v opačnom prípade môže uplatniť nekalú povahu zmluvy o úvere v rámci nároku založeného na bezdôvodnom obohatení alebo nároku na náhradu škody.

O význame odporu proti platobnému rozkazu

72. Z doposiaľ uvedeného vyplýva, že odpor spotrebiteľa proti platobnému rozkazu má rozhodujúci význam na účely účinnej ochrany spotrebiteľa podľa smernice o nekalých podmienkach v zmluvách. Tento krok musí urobiť spotrebiteľ, aby uplatnil svoje práva.

73. Je pravda, že v sporoch, v ktorých proti sebe stoja predajca alebo dodávateľ a spotrebiteľ, smernica o nekalých podmienkach v zmluvách ukladá vnútroštátnemu súdu, ktorý o týchto sporoch rozhoduje, povinnosť konať aktívne a nezávisle od samotných zmluvných strán.³³ Dodržiavanie zásady efektivity však jednako nemôže v plnej miere nahradiť úplnú nečinnosť dotknutého spotrebiteľa, ako to Súdny dvor už viackrát konštatoval.³⁴ Preto nie je podstatné, že spotrebiteľ musí podať odpor proti platobnému rozkazu v záujme toho, aby sa začal druhý stupeň konania, v ktorom súd *ex officio* preskúma nekalú povahu zmluvnej podmienky.

74. Prejavuje sa to najmä v tom, že európsky normotvorca stanovil pri právnej úprave európskeho konania o platobnom rozkaze podobné požiadavky. Odporca totiž musí v zásade podať námietku proti európskemu platobnému rozkazu, aby dosiahol preskúmanie dôvodnosti uplatneného nároku v súdnom konaní podľa článku 17 nariadenia č. 1896/2006.

75. Komisia však poukazuje na skutočnosť, že spotrebiteľ podľa článku 493 § 1 druhej vety KPC musí pri podaní odporu uviesť svoje výhrady, ako aj skutočnosti a dôkazy. Okrem toho znáša trovy konania.

31 Rozsudok zo 14. marca 2013, Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, bod 60).

32 Rozsudok zo 14. marca 2013, Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, bod 61).

33 Rozsudky zo 14. júna 2012, Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, bod 41), a z 27. júna 2000, Océano Grupo Editorial a Salvat Editores (C-240/98 až C-244/98, EU:C:2000:346, bod 27).

34 Rozsudky z 1. októbra 2015, ERSTE Bank Hungary (C-32/14, EU:C:2015:637, bod 62); z 10. septembra 2014, Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, bod 56), a zo 6. októbra 2009, Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615, bod 47); pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Szpunar vo veci Finanzmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2015:746, bod 43), a moje návrhy vo veci Aziz (C-415/11, EU:C:2012:700, bod 55).

76. Na rozdiel od názoru Komisie to však nevedie k tomu, že konanie o vydanie platobného rozkazu na základe zmenky *ako takej* by bolo nezlučiteľné so smernicou o nekalých podmienkach v zmluvách. Takýto výklad smernice by bol totiž po prvé v rozpore s vôľou normotvorcu Únie ponechať členským štátom voľnú úvahu vo vzťahu k používaniu vlastnej zmenky ako zabezpečovacieho prostriedku pri zmluvách o spotrebiteľských úveroch.³⁵ Po druhé nadmerne by zasahoval do procesnej autonómie členských štátov.

77. Ako však Súdny dvor rozhodol, celková štruktúra, priebeh a osobitosti konania nemôžu viesť k vzniku nezanedbateľného rizika, že spotrebiteľ nepodá požadovaný odpor.³⁶

78. Komisia preto správne kritizuje, že spotrebiteľ musí podľa článku 493 § 1 druhej vety KPC uviesť všetky výhrady, ako aj skutočnosti a dôkazy už pri podaní odporu. Na pojednávaní sa účastníci konania nezhodli na tom, či poľské procesné právo povoľuje súdom preskúmať zmluvu o úvere v druhom stupni konania o vydanie platobného rozkazu iba vtedy, ak spotrebiteľ uvedie tieto výhrady pri podaní odporu a v tejto súvislosti uvedie skutočnosti a dôkazy. Podľa ustálenej judikatúry však musí vnútroštátny súd *ex offio* preskúmať nekalú povahu zmluvnej podmienky. Obmedzenie rozsahu preskúmania na výhrady uvedené spotrebiteľom je teda nezlučiteľné so smernicou o nekalých podmienkach v zmluvách. Je úlohou vnútroštátneho súdu zabezpečiť prostredníctvom výkladu, ktorý je v súlade so smernicou, aby vnútroštátne procesné právo neobsahovalo takéto obmedzenie alebo aby sa takéto obmedzenie neuplatnilo, pokiaľ nie je možný výklad v súlade so smernicou.

79. V tejto súvislosti treba zohľadniť aj kritiku Komisie, že lehota na podanie odporu vedie k nezanedbateľnému riziku, že spotrebiteľ nepodá požadovaný odpor. Tento argument sa zdá byť správny vzhľadom na skutočnosti a dôkazy, ktoré musí spotrebiteľ predložiť v rámci tejto lehoty. Dvojtyždňová lehota však v tejto súvislosti nie je príliš krátka, keďže spotrebiteľ musí v rámci tejto lehoty urobiť akýkoľvek úkon. Poľská právna úprava, podľa ktorej spotrebiteľ musí podať odpor do dvoch týždňov od doručenia platobného rozkazu, je preto zlučiteľná so zásadou efektivity iba vtedy, ak v rámci tejto lehoty nemusí uviesť skutočnosti a dôkazy, ktoré sú základom preskúmania nekalej povahy podmienok zmluvy o úvere.

80. Napokon výhrada Komisie, že vzniknuté trovy znevýhodňujú spotrebiteľa, je správna. Článok 19 § 4 zákona o súdnych trovách v občianskych veciach stanovuje, že spotrebiteľ je pri podaní odporu povinný nahradiť tri štvrtiny zákonom stanoveného súdneho poplatku. Naproti tomu navrhovateľ zaplatí iba štvrtinu súdneho poplatku, ak žiada o vydanie platobného rozkazu. Spotrebiteľ teda musí zaplatiť trojnásobne vyšší poplatok, keď podáva odpor proti platobnému rozkazu v záujme uplatnenia svojich práv, ktoré mu vyplývajú zo smernice o nekalých podmienkach v zmluvách. Vychádzam z toho, že v tejto súvislosti ide o preddavok na trovy konania, pričom o rozdelení trov sa s konečnou platnosťou rozhodne až po skončení konania. Už len uloženie preddavku na trovy konania je však spôsobilé odradiť spotrebiteľa od podania odporu. Išlo by prirodzene o znevýhodnenie spotrebiteľa, ak by musel bez ohľadu na výsledok konania v každom prípade uhradiť trojnásobne vyšší poplatok.

81. Tieto tri podmienky podania odporu stanovené v poľskom práve sú samy osebe spôsobilé mimoriadne sťažovať výkon práv poskytnutých spotrebiteľovi smernicou o nekalých podmienkach v zmluvách, a preto porušujú zásadu efektivity.

³⁵ Pozri bod 34 vyššie.

³⁶ Rozsudky z 18. februára 2016, *Finanmadrid EFC* (C-49/14, EU:C:2016:98, bod 52); zo 14. marca 2013, *Aziz* (C-415/11, EU:C:2013:164, bod 58), a zo 14. júna 2012, *Banco Español de Crédito* (C-618/10, EU:C:2012:349, bod 54).

Predbežný záver

82. Treba preto konštatovať, že konanie, akým je poľské konanie, je nezlučiteľné so smernicou o nekalých podmienkach v zmluvách v rozsahu, v akom spotrebiteľovi mimoriadne sťažuje možnosť podať odpor proti platobnému rozkazu vydanému na základe vlastnej zmenky tým, že súdu umožňuje preskúmať nekalú povahu zmluvnej podmienky iba v prípade, ak spotrebiteľ podá príslušnú námietku, od spotrebiteľa vyžaduje uvedenie skutočností a dôkazov, ktoré súdu toto preskúmanie umožnia, do dvoch týždňov od doručenia platobného rozkazu a spotrebiteľa znevýhodňuje v súvislosti s náhradou trov súdneho konania.

VI. Návrh

83. Na základe vyššie uvedených úvah navrhujem Súdnemu dvoru, aby na návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Sąd Rejonowy w Siemianowicach Śląskich (Okresný súd v Siemianowiciach Śląskich, Poľsko), odpovedal takto:

Ustanovenia smernice o nekalých podmienkach v zmluvách sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia takej vnútroštátnej právnej úprave, akou je sporná právna úprava v konaní vo veci samej, pokiaľ táto právna úprava stanovuje, že sa vydá platobný rozkaz na základe formálne platnej vlastnej zmenky, ktorá zabezpečuje nároky predajcu alebo dodávateľa zo zmluvy o úvere voči spotrebiteľovi, bez preskúmania nekalej povahy zmluvných podmienok tejto zmluvy o úvere a spotrebiteľovi mimoriadne sťažuje podať odpor proti platobnému rozkazu tým, že súdu umožňuje preskúmať nekalú povahu zmluvnej podmienky iba v prípade, ak spotrebiteľ podá príslušnú námietku, od spotrebiteľa vyžaduje uvedenie skutočností a dôkazov, ktoré súdu toto preskúmanie umožnia, do dvoch týždňov od doručenia platobného rozkazu a spotrebiteľa znevýhodňuje v súvislosti s náhradou trov súdneho konania.